KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENTET

Hovedinstruks for Svalbards miljøvernfond

Hovedinstruksen er fastsatt av Klima- og miljødepartementet i medhold av § 3 i Reglement for økonomistyring i staten og trer i kraft 1. januar 2022.

Tom Rådahl
departementsråd

1 Innledning

Hovedinstruksen for Svalbards miljøvernfond (fondet) er fastsatt av Klima- og miljødepartementet ved departementsråden og gjelder fra 1.1.2022. Hovedinstruksen definerer rammebetingelsene og forutsetningene for økonomi- og virksomhetsstyringen. Hovedinstruksen supplerer vedtektene til fondet.

Dette dokumentet erstatter tidligere instruks (Økonomi- og virksomhetsinstruks for Svalbards miljøvernfond, datert 20.12.2019).

Hovedinstruksen er skrevet for å oppfylle kravene i økonomiregelverket om departementets overordnede ansvar for underliggende virksomheter, og angir krav til virksomheten ut over relevante regler for forvaltning av statlige fond, gjeldende økonomiregelverk for staten og tilhørende rundskriv.

Hovedinstruksen publiseres på departementets nettsider og sendes Riksrevisjonen.

2 Departementets myndighet og ansvar

Klima- og miljødepartementet har det overordnede administrative og budsjettmessige ansvaret for Svalbards miljøvernfond.

3 Fondets myndighet og ansvar

3.1 Fondets formål

Fondets formål er å bidra til å beskytte miljøet på Svalbard, ved å tildele midler til miljøtiltak. Dette omfatter både natur- og kulturmiljøet. Nærmere redegjørelse for formålet fremgår i vedtektene.

3.2 Fondets oppgave

Fondets oppgave er å gi tilskudd til miljøtiltak som faller innenfor rammeverket for fondet. Midlene kan bare brukes til prosjekter innenfor formålet om beskyttelse av miljøet, som faller inn under opplistingen av tiltakskategorier i svalbardmiljøloven § 98 andre ledd bokstav a til d. Både private rettssubjekter, frivillige organisasjoner og offentlige virksomheter kan få midler fra fondet, jf. forskrift 30. april 2007 nr. 599 om tilskudd fra Svalbards miljøvernfond § 2.

3.3 Rammene for fondets tildelinger av tilskudd

Tildeling av tilskudd fra fondet skal skje i samsvar med svalbardmiljøloven § 98, forskrift om tilskudd fra Svalbards miljøvernfond, fondets vedtekter og denne hovedinstruksen, og innenfor rammen av de klima- og miljøpolitiske målene som årlig blir presentert i Prop. 1 S og de spesifikke mål, prioriteringer og oppdrag som blir gitt i det årlige tildelingsbrevet.

Prioriteringene for fordelingen av fondets midler innenfor tiltakskategoriene opplistet i svalbardmiljøloven § 98 andre ledd bokstav a-d fremgår i det årlige tildelingsbrevet fra Klima- og miljødepartementet. Prioriteringene angir hvilke søknader som skal prioriteres ved ellers like gode søknader. Dette er ikke til hinder for at det tildeles midler til prosjekter som ikke ligger innenfor prioriteringene, så lenge midlene tildeles til miljøtiltak i samsvar med rammene for fondet. Hovedvekten av tildelingene skal likevel være innenfor prioriteringene i tildelingsbrevet. Bruken av fondets midler bør samtidig balanseres mellom de ulike tiltakene som er nevnt i svalbardmiljøloven § 98.

Midler fra fondet kan som et klart utgangspunkt ikke dekke kostnader som en miljøpåvirker selv bør dekke i tråd med prinsippet om miljøpåvirkeren skal betale i svalbardmiljøloven § 9. I forarbeidene til § 9 fremgår det at prinsippet likevel ikke utelukker at det i spesielle tilfeller kan gis tilskudd fra fondet, fordi man uten en form for økonomisk støtte i enkelte spesielle situasjoner kan risikere at nødvendige eller sterkt ønskelige miljøtiltak ikke blir satt i verk, jf. Ot.prp.nr.38 (2000-2001) s. 128.

Videre skal fondets midler ikke brukes til å dekke offentlige virksomheters administrasjon og ordinære oppgaver, jf. Ot.prp.nr.38 (2000-2001) s. 58. Dette innebærer blant annet at det ikke kan gis støtte til å oppfylle plikter og oppgaver som følger av regelverk eller overordnede styringsdokumenter, eksempelvis for Sysselmesteren eller Longyearbyen lokalstyre. Fondets midler kan derfor ikke gå til å dekke infrastruktur i Longyearbyen som omfattes av Longyearbyen lokalstyres ansvar, jf. svalbardloven § 31.

Fondets midler skal heller ikke brukes til å dekke institusjoner, virksomheter og organisasjoners ordinære drift, tidligere investeringer, eller underskudd.

Det kan etter omstendighetene likevel gis støtte til særskilte tiltak i lokalsamfunnene, for eksempel spesielle oppryddingstiltak knyttet til avfall eller forurensning der det er ukjent hvem dette stammer fra. Det kan eksempelvis også gis støtte til prosjekter som bidrar til å dekke forvaltningens kunnskapsbehov. Dokumenter som redegjør for myndighetenes

kunnskaps- og forskningsbehov, vil være viktige utgangspunkter for å kontrollere relevansen av de omsøkte prosjekter.

3.4 Fondets styre og sekretariat

Fondet ledes av et styre. Styret har det overordnede ansvaret for fondets samlede virksomhet. Nærmere bestemmelser om styret fremgår i fondets vedtekter.

Fondet administreres av et sekretariat hos Sysselmesteren på Svalbard. Sekretariatet står for den daglige drift av fondets virksomhet. Nærmere bestemmelser om sekretariatet fremgår i fondets vedtekter.

3.5 Samarbeid med andre virksomheter og aktører

Fondets styre og sekretariat kan søke faglig bistand ved vurderingen av søknadene hos Sysselmesteren, Norsk Polarinstitutt, Riksantikvaren, Miljødirektoratet og Svalbard Science Forum/Forskningsrådet.

4 Fondets interne styring og regnskapsføring

4.1 Fondets interne styring

Fondet skal ha interne rutiner og prosesser for å sikre at det drives i tråd med rammene for fondet og med styringsdokumentene.

De interne rutiner og prosesser skal fremgå i rapporteringen til departementet.

Fondet skal legge forholdene til rette slik Riksrevisjonen finner det hensiktsmessig for å foreta de revisjons- og kontrolloppgaver som følger av lov og instruks for Riksrevisjonen. Fondet skal videre prioritere og følge opp merknader og anbefalinger fra Riksrevisjonen og utarbeide oppfølgingsplaner for dette.

4.2 Fondets regnskapsføring

Sysselmesteren velger kontofører i henhold til Finansdepartementets rammeavtale og avtaleverk og sørger for å opprette arbeidskonti hos kontofører. Regnskapsføringen gjøres etter samme regnskapsføringsprinsipp som for Sysselmesterens drift for øvrig.

5 Styringsdialog

Klima- og miljødepartementet har ansvar for å tilrettelegge for en hensiktsmessig styringsdialog mellom departementet og fondet.

5.1 Styringsdokumenter

Etatsstyringen av Svalbards miljøvernfond utøves gjennom:

- Vedtekter
- Hovedinstruks (dette dokumentet)
- Tildelingsbrev (inkl. supplerende tildelingsbrev)
- Foreløpig årsrapport og årsrapport og tertialrapporter fra fondet
- Referater fra etatsstyringsmøter

Styringsdialogen skal dokumenteres.

5.2 Styringsmøter

Departementet og Svalbards miljøvernfond skal avholde minst ett, men som hovedregel to, etatsstyringsmøter årlig. Departementet formidler dagsorden i forkant av hvert møte. Dagsordenen skal ta utgangspunkt i måloppnåelse, eventuelle avvik fra fastsatte styringskrav og strategisk viktige utviklingsspørsmål som påvirker etaten. Nye styringssignaler fra departementet til fondet skal dokumenteres skriftlig.

Det skal skrives referat fra etatsstyringsmøtene. Klima- og miljødepartementet skriver referatet og forelegger det for fondet. Godkjent referat arkiveres og sendes i kopi til Riksrevisjonen.